KOHTUJURISTI ETTEPANEK
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
esitatud 8. aprillil 2008 [1]

I. Sissejuhatus

1. Rechtbank van koophandel Brussel (Brüsseli esimese astme kaubanduskohus) esitab neli eelotsuse küsimust: kaks käsitlevad Belgia tolli poolt võetud meetmete õiguspärasust seoses võltsitud kaupade vastase võitlusega; ülejäänud puudutavad selliste andmete kasutamist, mis saadi nende meetmete kohaldamisel kohtumenetluses paralleelimpordi vastu ehk väljaspool õigusnormi, mis reguleerib tolliametnike sekkumist piraatkauba tuvastamiseks.

2. Sõna „piraat" (kreeka keeles πειρατής (peirates): bandiit, rüüstaja) tähenduste paljusus ei ole üllatav. Iga laps on võimeline kirjeldama selle nimisõnaga tähistatavat arhetüüpi, loetledes üles piraadi kõige iseloomulikumad omadused: puujalg, käelaba asemel konks, kasimata habe ja side silma peal – kohustuslik austusavaldus selle eest, et valiti selline ohtlik elustiil, mis on täis seiklusi ja ohte.

3. Seda tegelaskuju kohtab juba 19. sajandi romantismis, kui mitte varem; [2] isegi Balzac, keda ei saa mingil juhul kahtlustada selle 19. sajandi esimesel poolel niivõrd juurdunud kirjandusstiili kaanonite järgimises, lisas oma ühte romaani piraatluseteema, mis oli kahtlemata mõeldud kavalusena, et suurendada Madame D'Aiglemont'i terve elu jooksul vaevanud hädade dramatismi. [3]

4. Lisaks kasutatakse seda nimetust omadussõnana, eriti seoses kaubaga, viidates nii kauba autentsuse puudumisele või selle turule saabumisele ebatavalisi teid pidi. Kuid see tähendus vastandub nende tegelaskujude tegelikule saagile, kuna mitte röövitud rikkusi ei loetud õigusvastaseks, vaid nende rikkuste vägivaldset võtmist õiguspäraste

1 – Algkeel: hispaania.

2 – Hollywood on muutnud nende sümpaatsete renegaatide kuvandit, jäädvustades kapten Jack Sparrow' ja tema kaaslaste seiklused filmisarjas pealkirjaga „Kariibi mere piraadid", kus igasugune kokkulangevus tegelikkusega on puhtjuhuslik.

3 – Balzac, H. de, *La femme de trente ans*, kirj. Flammarion, Pariis, 1996, eeskätt lk 217 jj, kirjeldab, kuidas Madame D'Aiglemont'i ja tema abikaasa tütar Hélène läheb kaasa korsaariga, et luua perekond tema laeval Othello; pärast erinevaid katsumusi ja lahingut Hélène'i kindralist isa saadetud laeva Saint-Ferdinand'iga toimub Kantaabria rannikul laevahukk, millest Hélène pääseb üksi koos ühe oma pojaga.

omanike käest. Tollele ajastule omaselt mässu ülistavas laulus luges keegi poeet piraadi kõige kallimaks varaks tema laeva, seades selle kõrgemale kogutud aaretest. [4]

5. Juriidilises arutluses, millele on suunatud käesolev ettepanek, piisab vähesest fantaasiast, et võrdsustada paralleelkaubandusega tegelevad ettevõtjad piraatidega ning oma intellektuaalomandi õigusi kaitsvad ettevõtjad korsaaridega, kes olid omandanud valitsuselt „kaaperdamisloa", et jahtida võimalike vaenlaste laevu. Siiski on Euroopa õiguses terminid vahetuses: eelnev võrdlus sobib küll kaubandusele kolmandate riikidega, kuid ühendusesiseses kaubanduses tegutseb paralleelimportija kooskõlas seadusega, sest hoopis temal on kaaperdamisluba ettevõtjate suhtes, kes üritavad seda vabadust kahjustada. Kõik sõltub vaatenurgast, kuna nende suurte ettevõtjate jaoks kujutavad *free riders* ehk paralleelkaubandusega tegelevad ettevõtjad endast tõelisi flibustjeere. [5]

4 – Espronceda, J. de, (1808–1842), kellelt pärineb laul „La canción del pirata", mis on esitatud teoses *Las mil mejores poesías de la lengua castellana,* Ediciones Ibéricas, 31ª ed., Madrid, 1995, lk 302–303, kirjutas järgmised värsiread: „Mu laev on mu aare/ ja vabadus mu jumal,/ mu seaduseks jõud ja tuul,/ meri mu ainus kodumaa".

5 – Selle mõiste all tuntakse piraate, kes tegutsesid peamiselt Kariibidel ja kes võisid oma tahtmist mööda röövida. Olivier de Oexmelin esitab oma teoses *Historia de los aventureros que se distinguieron en las Indias* huvitavaid üksikasju bukanjeeride elust, mainides näiteks lahingus saadud vigastuse eest tasutava hüvitise suurust: sada piastrit silma ja kuussada piastrit parema käe eest. Melegari, V., *Piratas, corsarios y filibusteros,* tõlk. Fermín Muñoz, kirj. Bruguera, Barcelona, 1968, lk 82 jj.

II. Õiguslik raamistik

A. *Ühenduse õigusnormid*

6. Võltsitud ja piraatkaubaga kauplemise vastast võitlust käsitlevad määrus nr 1383/2003 [6] ja selle rakendamiseks vastu võetud määrus nr 1891/2004 (edaspidi „rakendusmäärus"). [7]

7. Määruse nr 1383/2003 artikli 1 lõige 1 kirjeldab selle reguleerimisala, täpsustades tingimused, kui toll võib sekkuda kaupade puhul, mida kahtlustatakse intellektuaalomandi õiguse rikkumises, kuna tegu on võltsitud või piraatkaupadega. Artikli 3 lõige 1 piirab reguleerimisala, välistades sellest autentsed kaubad, mis ringlevad kui paralleelimport.

8. Vastavalt määruse nr 1383/2003 artiklile 5 võib väidetavalt kahju saanud õigusevaldaja esitada tollile meetmetaotluse isegi enne

6 – Nõukogu 22. juuli 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1383/2003 teatavate intellektuaalomandi õiguste rikkumises kahtlustatavate kaupade suhtes võetava tollimeetme ja kõnealuseid õigusi rikkuvaks tunnistatud kaupade suhtes võetavate meetmete kohta (ELT L 196, lk 7; ELT eriväljaanne 02/13, lk 469).

7 – Komisjoni 21 oktoobri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1891/2004, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 1383/2003 teatavate intellektuaalomandi õiguste rikkumises kahtlustatavate kaupade suhtes võetava tollimeetme ja kõnealuseid õigusi rikkuvaks tunnistatud kaupade suhtes võetavate meetmete kohta (ELT L 328, lk 16).

rikkumise toimumist. Kui aga ametnikel on mingi kauba suhtes kahtlused, siis annab artikkel 4 neile õiguse omal algatusel õigusevaldajat hoiatada, peatada kauba vabasse ringlusse laskmine (tollivabastust loetakse vabasse ringlusse laskmiseks) või pidada kaupa kinni kolm tööpäeva alates teatamise hetkest, et õigusevaldajal oleks võimalik esitada meetmetaotlus.

9. Mõlemal juhul tuleb kasutada rakendusmääruse I lisas esitatud meetmetaotluse vormi, millele on lisatud määruse nr 1383/2003 artikli 6 alusel õigusevaldaja deklaratsioon, milles kinnitatakse kohustust artikli 9 lõikes 1 osutatud olukorraga seotud isikute suhtes, juhul kui artikli 9 lõike 1 kohaselt algatatud menetlus katkestatakse õigusevaldaja tegevuse või tegevusetuse tõttu või kui hiljem tehakse kindlaks, et kõnealuse kaubaga ei rikuta intellektuaalomandi õigust.

10. Määruse nr 1383/2003 artikli 4 lõige 2 käsitleb tolli uurimisi:

„Vastavalt asjaomases liikmesrii[gis] kehtivatele eeskirjadele võib toll, ilma et avalikustataks muud teavet peale kaubanimetuste tegeliku või oletatava arvu ja laadi, enne […] võimalikust rikkumisest teavitamist paluda õigusevaldajalt kahtluste kinnitamiseks vajalikku teavet."

11. Määruse nr 1383/2003 artikkel 9 reguleerib tolliasutuste sekkumist, kui kahju saanud õigusevaldaja taotlus võetakse vastu. Selle lõikes 1 pannakse tolliasutustele kohustus vähimagi kahtluse korral peatada kaupade ringlusse laskmine või pidada need kaubad kinni. Lõikes 2 kohustatakse neid teatama õigusevaldajale, deklarandile või kauba valdajale kauba tegeliku või hinnangulise koguse ja laadi.

12. Artikli 9 lõige 3 on jaotatud kolmeks lõiguks:

„Tegemaks kindlaks, kas intellektuaalomandi õigust on rikutud […,] teatab taotlust menetlenud tollipunkt või -asutus õigusevaldajale taotluse korral […] kahtlustatava kauba saaja, saatja, deklarandi või valdaja nime ja aadressi ning selle päritolu ja lähteriigi, kui need andmed on teada.

Tollipunkt annab taotlejale […] võimaluse kontrollida kaupu, mille ringlusse laskmine on peatatud […].

Tollipunkt võib rangelt analüüsimiseks ja järgneva menetluse hõlbustamiseks võtta kauba ülevaatusel kaubaproove ja anda need üle või saata õigusevaldajale selgesõnalise taotluse korral […].”

13. Määruse nr 1383/2003 artikli 12 esimese lõigu alusel võib õigusevaldaja kasutada artikli 9 lõike 3 esimeses lõigus osundatud teavet ainult artiklites 10 ja 11 ning artikli 13 lõikes 1 kindlaksmääratud otstarbel.

14. Sama artikli 12 teine lõik viitab tolli poolt saadud teabe kasutamisele:

„Kui õigusevaldaja kasutab teavet muul otstarbel, mis ei ole lubatud selle liikmesriigi õigusaktidega, kus kõnealune olukord tekib, võidakse ta võtta tsiviilvastutusele selle liikmesriigi õigusaktide alusel, kus kõnealune kaup asub, ja meetmetaotlus võidakse peatada […].”

15. Määrus nr 1383/2003 jõustus seitsmendal päeval pärast Euroopa Liidu Teatajas avaldamist, st 9. augustil 2003, ent selle artikli 25 teine lõik lükkas selle kohaldamise edasi kuni 1. juulini 2004.

16. Rakendusmääruse artikli 9 esimeses lõigus on sätestatud:

„Enne 1. juulit 2004 esitatud [tolliasutuste] meetmetaotlused jäävad kehtima kuni nende õigusliku kehtivusaja lõpuni ning neid ei uuendata. [Need tuleb siiski täiendada […]määruse [nr 1383/2003] artiklis 6 sätestatud deklaratsiooniga […]. See deklaratsioon vabastab tagatise, mida võidakse liikmesriikides nõuda.]” [täpsustatud tõlge]

17. Rakendusmäärus muutus siduvaks Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval, st 30. oktoobril 2004, kuid vastavalt artikli 11 teisele lõigule kohaldatakse seda tagasiulatuvalt alates 1. juulist 2004.

18. Lõpuks tuleb välja tuua ühenduse tolliseadustiku [8] artikkel 15, milles on sätestatud:

„Kogu konfidentsiaalse või konfidentsiaalselt edastatud teabe kohta kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus. Toll ei avalda teavet ilma seda andnud isiku või ametiasutuse otsese loata; teabe edastamine on lubatud, kui see on tolli kohustus või tollil on õigus seda teha vastavalt kehtivatele õigusaktidele, eriti andmekaitse küsimustes või seoses kohtumenetlusega."

B. *Belgia õigusnormid*

19. Vastavalt AWDA [9] artikli 320 lõikele 1 peavad kõik ametnikud ja isikud, kes mingil tingimusel osalevad maksusätete kohaldamises või kellel on juurdepääs tolli- ja aktsiisiasutuste ruumidele väljaspool oma ülesannete täitmist, „järgima kõige rangemat konfidentsiaalsust kõigi juhtumite osas, millest nad on teada saanud oma ülesannete täitmise raames".

20. Sarnaselt teistele maksusätetele on need osa Belgia avalikust korrast, mis ei tähenda seda, et maksualasel uurimisel (tollivaldkonnas) saadud andmete kasutamine oleks tsiviilmenetluses keelatud.

21. Belgia menetlusnormid annavad tsiviilkohtutele võimaluse kasutada tunnistajatena ametnikke [10] ning annavad neile kohtutele õiguse nõuda tolliametnikelt rahandusministeeriumi uurimisi käsitlevaid dokumente. [11] Sellistes olukordades peavad konfidentsiaalsuse kohustusega seotud isikud alluma kohtu ettekirjutusele.

III. Põhikohtuasja aluseks olevad asjaolud

22. Põhikohtuasja hagejad Beecham Group ja teised ettevõtjad (edaspidi „Beecham jt") kuuluvad kontserni GlaxoSmithKline (edaspidi „GSK"), mis tegeleb ravimite ja muude tervishoiutoodete toomise ja kaubandusega, ja nad on ühiselt teatud registreeritud kaubamärkide omanikud.

8 – Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307).

9 – Koninklijk besluit van 18 juli 1977 tot coördinatie van de algemene bepalingen inzake douane en accijnzen (18. juuli 1977. aasta kuninglik dekreet, mis käsitleb tolli ja aktsiisi valdkonna üldsätete kooskõlastamist).

10 – Gerechtelijk Wetboek'i (tsiviilkohtumenetluse seadustik) artikkel 915 jj.

11 – Belgia tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 877 jj.

23. Kostja Andacon NV tegeleb ravimite hulgimüügiga.

24. Majandusaastatel 2003 ja 2004 tarnis GSK Export Ltd., hagejatega seotud ettevõtja Keenias suure hulga kontserni tooteid Etioopia äriühingule MBATA (Ethiopia) Pvt. Ltd. Company (edaspidi „MBATA"), kelle registrijärgne asukoht on Addis Abebas. Kaupade lõppadressaat oli Etioopia sõjavägi.

25. Etioopia geograafiline olukord – riik asub nn „Aafrika sarvel" ja jäi pärast Eritrea iseseisvumist ilma pääsust Punasele merele – sundis transportima ravimeid laeval kuni Djibouti sadamani ja pärast nende mahalaadimist maad mööda Etioopia pealinna.

26. GSK taotles Ühendkuningriigi tolliasutuste sekkumist vastavalt määruse nr 3295/94 [12] artikli 3 lõikele 1; Inglise pädevad ametiasutused rahuldasid taotluse 26. novembril 2003, määrates selle kehtivustähtajaks 25. novembri 2004, ja teavitasid sellest Belgia kolleege sama aasta detsembris.

12 – Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta määrus (EÜ) nr 3295/94 võltsitud ja piraatkaupade vabasse ringlusse lubamist, eksporti, reeksporti või peatamisprotseduuri algatamist keelustavate meetmete sätestamise kohta (EÜT L 341, lk 8; ELT eriväljaanne 02/05, lk 318).

27. 2004. aasta oktoobri alguses teatas Belgia piirivalve GSK-le, et Belgiasse imporditi Antwerpeni sadama kaudu suur kogus GSK äratuntava tähisega kaupu väljastpoolt Euroopa Liitu.

28. GSK-l lubati kohapeal inspekteerida mõningaid kaubanäidiseid, et teha kindlaks, kas need on võltsitud. Tänu partiinumbritele kinnitas GSK, et Euroopa Liitu olid imporditud MBATA-le müüdud ravimid, mille lõppadressaadiks oli Etioopia sõjavägi.

29. Esialgne uurimine tõi välja vaidlusaluste kaupade autentsuse, mistõttu Belgia toll keeldus edastamast õigusevaldajale täiendavaid üksikasju, kuna ta leidis, et määrus nr 1383/2003 ei reguleeri paralleelimporti.

30. GSK taotlusel keelas Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen'i (Antwerpeni esimese astme kohus) president 5. oktoobri 2004. aasta määrusega kõigil valdajatel edasi anda neid Djiboutist pärit ravimeid ja muud vara, mille GSK Export Ltd. oli müünud MBATA-le, isegi kui need olid läbimas transiiti; ning määras taotlejate kulul kohtu-

täituri viidatud kauba saajaks, andes talle õiguse nõuda ja koguda oma protokolli kõik vajalikud andmed kauba koguse, nime, päritolu ja sihtkoha kohta.

31. Kohtu poolt määratud saaja algatusel arestiti 202 ravimipartiid 6. oktoobri 2004. aasta kirjaga, mille oli allkirjastanud kohtutäitur.

32. Uurimisel ilmnes, et kõigepealt soovis MBATA müüa arestitud kaubad ühele Ühendkuningriigis registreeritud äriühingule ja seejärel äriühingule AYEZAN E-Gistic L.l.c. (edaspidi „AYEZAN"), mis oli asutatud Araabia Ühendemiraatide õiguse alusel.

33. Viimane ettevõtja esitas kolmanda isiku kaebuse 5. oktoobri 2004. aasta määruse peale, mille Antwerpeni esimese astme kohus jättis 24. märtsil 2005 põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

34. AYEZAN kaebas selle otsuse edasi Hof van Beroep te Antwerpeni (Antwerpeni apellatsioonikohtusse). 1. märtsi 2006. aasta otsuses kohustas see kohus Antwerpeni tolli lisama kohtulikule uurimisele 202 ravimipartii importi käsitleva täieliku toimiku; tolli piirkondlik direktor täitis selle nõude 28. aprillil 2006.

35. 13. septembri 2006. aasta kohtuotsuses jättis Hof van Beroep apellatsioonkaebuse põhjenduste puudumise tõttu rahuldamata.

36. Selle kohtu arvates oli tolliasutusel pädevus näidata kaubamärgi omanikule kahtlustatud kauba näidiseid, et teha kindlaks, kas tegu on võltsinguga määruse nr 1383/2003 artikli 4 lõike 2 tähenduses. Siiski lükkas ta tagasi väite, et selline näitamine võrdus üksikasjaliku uurimisega artikli 9 lõike 3 teise lõigu tähenduses, mis võimaldab ammendavalt kontrollida kauba päritolu ja allikat või teostada võetud tõendi üksikasjaliku tehnilise analüüsi selle sätte viimase lõigu kohaselt.

37. Kuigi eelotsusetaotluses ei esitatud palju üksikasju eelotsusetaotluse esitanud kohtus toimuva menetluse kohta, nähtub, et Beecham jt taotlevad Rechtbank van koophandelilt esiteks, et see keelaks Andacon NV-l kasutada kaubanduses vaidlusaluseid kaubamärke ilma nende omanike loata, ja teiseks, et kinnipeetud kaubad hävitataks.

38. Seevastu Andacon NV vaidleb vastu sellele, et Belgia tolli saadud andmeid kasutatakse määruses nr 1383/2003 sätestatust erineval eesmärgil, ja eeskätt, et neid kasutatakse paralleelimpordi vastu võitlemise menetluses.

IV. Eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

39. Liikmesriikides otsekohaldatavate viidatud ühenduse määruste asjakohasuse tõttu otsustas Brüsseli Rechtbank van koophandel enne põhikohtuasjas otsuse tegemist menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse nr 1891/2004 artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et asjaomasel tolliasutusel või tollipunktil on keelatud saata määruse nr 1383/2003 artikli 9 lõikes 2 nimetatud teade või viia läbi määruse nr 1383/2003 artikli 9 lõike 3 teises lõigus sätestatud kontroll (või lasta seda teha) seni, kuni enne 1. juulit 2004 esitatud meetmetaotlust ei ole täiendatud määruse nr 1383/2003 artiklis 6 nimetatud deklaratsiooniga? Teisisõnu, kas nimetatud deklaratsioon on formaalne tingimus, mis tuleb täita, et meetmetaotlusel oleks endiselt mõju?

2. Kas määruse nr 1383/2003 artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see andis Antwerpeni tollile võimaluse esitada kaubamärgi valdajale kuus kaubaproovi tuvastamaks, kas tegemist on võltsitud kaubaga, tingimusel, et seda kaubaproovide avalikustamist ei saa võrdsustada põhjaliku kontrolliga määruse nr 1383/2003 artikli 9 lõike 3 teise lõigu tähenduses, mille käigus lubatakse üksikasjalikult kontrollida kauba päritolu ja lähteriiki, ega ka kaubaproovide tehnilise analüüsiga määruse nr 1383/2003 artikli 9 lõike 3 viimase lõigu tähenduses? Kui see on nii, siis kas see esitamine pidi toimuma sama määruse artikli 4 lõikes 1 sätestatud tähtaja jooksul, milleks on kolm tööpäeva?

3. Kas määrusega nr 1383/2003 on vastuolus see, kui tolliametnikud edastavad määruse rakendamisel saadud informatsiooni adressaatidele, keda pole määruses nimetatud – siinkohal peetakse silmas eelkõige määruse artikli 9 lõiget 2 ja artikli 9 lõike 3 esimest lõiku –, näiteks Belgia kohtu poolt määratud tunnistajate ülekuulamise või dokumentide edastamise käigus?

4. Kas määrusega nr 1383/2003 on vastuolus see, kui artikli 4 lõike 2 (vt teine küsimus) või artikli 9 lõigete 2 ja 3 rakendamise käigus saadud informatsiooni – välja arvatud artikli 9 lõike 3 esimeses lõigus nimetatud informatsiooni – või Belgia kohtu poolt määratud tunnistajate ülekuulamise või dokumen-

tide esitamise raames saadud informatsiooni (vt kolmas küsimus) kasutatakse menetluses, mille eesmärk ei ole võltsitud kaupade tuvastamine, nt paralleelimpordi vastu võitlemise menetluses?"

V. Eelotsuse küsimuste analüüs

A. *Eelnev küsimus: Euroopa Kohtu pädevus*

40. Eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 5. märtsil 2007.

44. Selle menetlustingimuse uurimine enne eelotsusetaotluse käsitlemist on vajalik, arvestades põhikohtuasja hagejate poolt Euroopa Kohtule esitatud kirjalikes märkustes nimetatud küsimuses edastatud väiteid.

41. 16. mail 2007 kaebasid Beecham jt eelotsusetaotluse esitamise otsuse edasi Hof van Beroep te Brusselisse.

45. Märkisin juba, et Beecham jt kaebasid eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsuse edasi. Nad märgivad, et siseriikliku apellatsioonkaebuse devolutiivefektist tulenevalt võeti Brüsseli Rechtbank van koophandelilt õigus asja menetleda, sest see oli üle läinud Brüsseli Hof van Beroepile.

42. Kirjalikus menetluses esitasid märkusi Beecham jt, Andacon NV, Saksa ja Belgia valitsused ning Euroopa Komisjon.

46. Esitatud argument on leidlik, kuna sellega tuuakse esile väljakujunenud kohtupraktika, mis takistab Euroopa Kohtul siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotlusele vastata, kui taotletud ühenduse õiguse tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on oletuslik. [13]

43. Kuna kohtuistungi korraldamist ei taotletud, oli kohtuasi pärast 26. veebruari 2008. aasta üldkoosolekut valmis käesoleva ettepaneku koostamiseks.

13 – 16. detsembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 244/80: Foglia (EKL 1981, lk 3045, punkt 18); 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-350/03: Schulte (EKL 2005, lk I-9215, punkt 43) ja 15. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-239/05: BVBA Management, Training en Consultancy (EKL 2007, lk I-1455, punkt 52).

47. Siiski ei veena käesoleva asja võrdlus kohtuasjadega, mis panid aluse sellele Euroopa Kohtu doktriinile. Siseriiklike õiguskaitsevahendite aktiveerimine ei kaota seost ühenduse õiguse taotletud tõlgenduse ja kohtuotsuste ainelisuse vahel ega muuda seda pelgalt teoreetiliseks.

48. Sellest küljest ei saa Euroopa Kohtu pädevust vaidlustada, kuna hetkel, kui menetlust on *ad quem* kohtus arutatud, naaseb asi *a quo* kohtunikule, kes koostas eelotsusetaotluse ja jätkab asja menetlemist. Kui apellatsioonkaebus rahuldatakse, siis kustutab Euroopa Kohus asja registrist;[14] kui aga apellatsioonkaebust ei rahuldata, muutub eelotsuseasi jälle aktuaalseks.

49. Tegelikult on Euroopa Kohus sellises olukorras täpsustanud oma kohtupraktikat, mille kohaselt jätkatakse eelotsuseasja menetlemist, kuni siseriikliku kohtu taotlust ei ole tagasi võetud või tühistatud,[15] lahendades need juhtumid nüüd sõltuvalt eelotsusetaotluse peale esitatud siseriiklike apellatsioonkaebuste peatavast mõjust. Seega lükkab Euroopa Kohus menetluse edasi, kui siseriiklikud menetlusnormid näevad ette sellise tagajärje;[16] vastupidisel juhul aga jätkab ta menetlust.

14 – 16. jaanuari 1996. aasta määrus kohtuasjas C-310/94: Ardon jt (kohtulahendite kogumikus ei avaldata); 8. detsembri 1993. aasta määrus kohtuasjas C-269/92: Bosman (kohtulahendite kogumikus ei avaldata); 24. aprilli 1991. aasta määrus kohtuasjas C-34/90: Plapied ja Gallez (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) ja 16. juuni 1970. aasta määrus kohtuasjas 31/68: Chanel *vs.* Cepeha (EKL 1970, lk 403).

15 – 30. jaanuari 1974. aasta otsus kohtuasjas 127/73: BRT (EKL 1974, lk 51, punkt 9) ja 9. märtsi 1978. aasta otsus kohtuasjas 106/77: Simmenthal (EKL 1978, lk 629, punkt 10).

16 – Eespool viidatud 16. juuni 1970. aasta määrus kohtuasjas Chanel *vs.* Cepeha; 18. detsembri 1992. aasta määrus kohtuasjas C-132/87: Nationaal Instituut vor Landbouwkrediet (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) ja eespool viidatud 24. aprilli 1991. aasta määrus kohtuasjas Plapied ja Gallez.

50. Sellel lahendusel on kahekordne eelis: esiteks järgitakse õigustatud isikute õigust siseriikliku õiguse alusel edasi kaevata; teiseks säilitatakse *a quo* kohtuniku positsioon eelotsusetaotluse esitajana, vältides seda, et ta jääb põhikohtuasja poolte menetlustaktika meelevalda.

51. Toimikust ilmneb, et kuna puuduvad andmed eelotsusetaotluste peale esitatud apellatsioonkaebuste menetlust peatava mõju kohta, siis saatis Euroopa Kohus Brüsseli Hof van Beroepile kirja, paludes Belgia menetlusõigust täpsustada.

52. See apellatsioonikohus saatis 8. jaanuaril 2008 kirja, mis registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis 17. jaanuaril 2008; selle kirja kohaselt ei ole apellatsioonkaebusel peatavat mõju, mistõttu võib eelotsusetaotlust tavapäraselt menetleda.

53. Järelikult tuleb eelotsuse küsimused vastuvõetavaks tunnistada ja hakata neid uurima.

B. *Esimene eelotsuse küsimus*

54. Küsimuse aluseks on põhikohtuasja toimumise ajal õigusnormides tehtud muudatused.

55. Õigusliku raamistiku kirjeldusest tuleneb, et määrus nr 1383/2003 avaldati 2003. aasta augustis ja jõustus 1. juulil 2004; rakendusmäärus võeti vastu aga alles 21. oktoobril 2004, avaldati Euroopa Liidu Teatajas 30. oktoobril 2004 ja see jõustus tagasiulatuvalt samast kuupäevast kui algmäärus, st 1. juulil 2004.

56. Kuna rakendusmääruse artikli 9 esimese lõigu kohaselt tuleb enne 1. juulit 2004 esitatud meetmetaotlustele lisada määruse nr 1383/2003 artiklis 6 märgitud deklaratsioon, siis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas see kohustus kehtis Beechamile ja teistele, kuna vaidlusalused sündmused toimusid 2004. aasta oktoobri alguses enne rakendusmääruse trükis avaldamist. Täpsemalt küsib see kohus, kas see nõue on *conditio sine qua non* meetmetaotluse kehtivuseks.

57. Kui esineb selline puudus seadusandja töös, siis ma usun, et sobiv lahendus oleks kasutada kõige elementaarsemaid õigusliku tõlgenduse vahendeid, kogu õiguskorra üldpõhimõtteid.

58. Õigusnormide avalikkuse põhimõte, mis on tihedalt seotud õiguskindlusega, takistab seda, et kodanikelt nõutakse seaduste järgimist, kui puuduvad avaldamismehhanismid, mis muudaksid need õigusnormid isikutele kättesaadavaks. Üksnes nii omandab õige väärtuse väljend „seaduste mittetundmine ei vabasta nende täitmisest", mida Hispaania juristid nii hästi tunnevad. [17]

59. Põhikohtuasjas on nende põhimõtetega vastuolus see, et põhikohtuasja hagejaid karistatakse selle eest, et nad ei esitanud määruse nr 1383/2003 artikli 6 lõikes 1 märgitud deklaratsiooni koos GSK poolt Inglise tollile 2003. aasta novembris esitatud meetmetaotlusega, nagu märgib Andacon NV oma väidetes.

60. Esiteks, kuna määrus nr 1383/2003 ei näe ette ühtegi üleminekusätet, eeskätt seoses enne selle jõustumist esitatud meetmetaot-

17 – See on esitatud tsiviilseadustiku artikli 6 lõikes 1, mis asub sissejuhatava jao III peatükis pealkirjaga „Normide üldine tõhusus".

lustega, siis võisid Beecham jt tugineda sellele, et määruse nr 3295/94 kohaldamisalasse kuulunud taotlused jäid jõusse. Sellega seoses oli määruse nr 1383/2003 artiklil 6 mõju üksnes tulevikus – taotluste osas, mis esitati alates 1. juulist 2004.

61. Teiseks, nagu komisjon kindlalt väidab, viib rakendusmääruse artikli 9 esimese lõigu korrektne tõlgendus selleni, et tolliasutustele esitatud kontrollitaotlused jäävad kehtima, kuni lõpeb aeg, milleks need on määratud; see põhitingimus on aga sõltumatu sama artikli alusel lisatava deklaratsiooni käekäigust, kuna see dokument on seotud liikmesriikides nõutava võimaliku tagatisega. Erinevalt pärast 1. juulit 2004 esitatud taotlustest [18] ei ole seadusandja seadnud enne seda kuupäeva esitatud taotluste kehtivust sõltuvusse nimetatud formaalsuse täitmisest vastavalt määrusele nr 3295/94, [19] milles seda ei ole kohustuslikult nõutud.

62. Andacon NV arvamus võrdub sellega, et nõustutakse enne 1. juulit 2004 esitatud taotluste põhinõuete muutmisega, lisades veel ühe nõude – määruse nr 1383/2003 artikli 6 järgse täiendava deklaratsiooni –, mis määruse nr 3295/94 kohaselt sõltus liikmesriikide kaalutlusõigusest. See oleks vastuolus õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtetega ning kahjustaks ka taotluste esitajate poolt enne seadusemuudatust omandatud õigusi.

63. Järelikult tuleb esimesele eelotsuse küsimusele vastata eitavalt – et määruse nr 1383/2003 artiklis 6 märgitud deklaratsioon ei ole formaalne tingimus, mis tuleb täita, et tolliasutuste poolt enne 1. juulit 2004 esitatud meetmetaotlusel oleks endiselt mõju.

C. Teine eelotsuse küsimus

64. Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult teada, mis on tolli tegevuse piirid määruse nr 1383/2003 artikli 4 lõike 2 tähenduses, uurides, kas see artikkel andis Antwerpeni tollile õiguse esitada kaubamärgi omanikule kuus kaubaproovi, et kindlaks määrata, kas tegu on keelatud koopiatega.

65. Rechtbank van koophandeli arvates ei tule seda edastamist võrdsustada artikli 9 lõike 3 teises lõigus märgitud üksikasjaliku kontrolliga, mille kohaselt võib kontrollida

18 – Määruse nr 1383/2003 artikli 5 lõike 5 teine lõik.
19 – Artikli 3 lõige 2 koostoimes lõikega 6.

kauba päritolu ja lähteriiki, ega sama artikli 9 lõike 3 kolmandas lõigus märgitud üksikasjaliku tehnilise analüüsiga.

66. Jaatava vastuse korral küsib see kohus, kas see esitamine pidi toimuma sama määruse artikli 4 lõikes 1 märgitud kolme tööpäeva pikkuse tähtaja jooksul.

67. Tuleb nõustuda komisjoniga, et määruse nr 1383/2003 artiklites 4 ja 9 silmas peetud olukorrad on erinevad, ning neid tuleb lühidalt selgitada, arvestades nende mõju lõplikule vastusele.

68. Esimene viidatud norm käsitleb meetmeid, mida toll võib võtta *enne* sekkumise taotluse esitamist, nagu see ilmneb nimetatud määruse II peatüki 1. jao – mille ainsaks sätteks on artikkel 4 – pealkirjast.

69. Tegu on minimaalsete meetmetega, mille eesmärk on teatada kahtlasest kaubast õigusevaldajale, kelle intellektuaalomandi õigust võidakse rikkuda, et see isik võiks kolme päeva jooksul teatise kättesaamisest taotleda tollilt tegutsemist vastavalt määruse nr 1383/2003 artiklile 5.

70. Sellega soovitakse luua alus nii tolliasutuste kui ka kaubamärgi või samalaadse õiguse omaniku taotletavatele hilisematele uurimistele, mida lubatakse üksnes pärast ametliku kontrollitaotluse esitamist, mille tolliasutus on vastu võtnud. Selle formaalsuse järel saab kohe asuda teostama artiklis 9 sätestatud kontrolle. Teisisõnu välistavad artiklid 4 ja 9 üksteist.

71. Nagu ilmneb eelotsusetaotlusest, esitas GSK 2003. aasta novembris taotluse, mille Briti tolliasutused võtsid samas kuus vastu ja mille Belgia asutused said kätte sama aasta detsembris. Neis tingimustes, nagu märgib Belgia valitsus, ei oma Brüsseli Rechtbank van koophandeli jaoks tähtsust määruse nr 1383/2003 artikli 4 tõlgendus, mistõttu soovitan jätta teisele küsimusele vastamata.

D. *Kolmas ja neljas eelotsuse küsimus*

72. Eelotsusetaotluse esitanud kohus muretseb selliste andmete kasutamise pärast, mis tolliasutused on saanud väljastpoolt määruses nr 1383/2003 märgitud isikute ringi, ja konkreetsemalt selle pärast, kas niisuguseid andmeid võib avaldada tunnistajate ülekuulamisel või esitada tõenditena teises menetluses kohtu määruse alusel (kolmas küsimus) või kasutada paralleelimpordi vastu võitlemise menetluses (neljas küsimus).

73. Ilma et see mõjutaks võimalust lahendada need küsimused eraldi, olen nõus Saksa valitsusega, [20] et need tuleb lahendada koos, kuna neil on ühine alus – määravate tõendite käsitlemine konkreetselt piiritletud menetluses nagu tollimenetlus ja nende hilisem ülekandmine teistesse menetlustesse.

74. Esiteks tuleb täpsustada, et eelotsusetaotluse esitanud kohut huvitab teave kauba tegeliku või hinnangulise koguse, tegeliku või oletatava laadi ning kauba saaja, saatja, deklarandi või valdaja nimede ja aadresside ning kahtlustatava kauba päritolu ja lähteriigi kohta vastavalt määruse 1383/2003 artikli 9 lõikele 2 ja lõike 3 esimesele lõigule.

75. Teiseks erineb regulatsioon lähtuvalt andmete edastajast, mistõttu tolliametnike olukord erineb õigusevaldaja omast, kellel on juurdepääs nendele andmetele ja kes soovivad neid teistmoodi kasutada.

76. Seega ei reguleeri määruse nr 1383/2003 artikkel 12 tolliametnike tegevust, kuna selle sätte esimene lõik, mis piirab selle määruse tarvis saadud andmete kasutamist, viitab üksnes „õigusevaldajale". Siit tuleneb, et see säte ei kehti tollipersonalile, vaid et neile kehtib selle valdkonna *lex generalis*'e ehk ühenduse tolliseadustiku artikkel 15.

77. Viimatinimetatud säte annab tolliasutustele õiguse edastada andmeid, kui nad peavad seda tegema andmekaitsest lähtuvalt või kohtumenetluse raames. Seega kehtivad nende andmete tollivälisele kasutamisele siseriiklikud menetlusnormid, käesolevas asjas Belgia omad.

20 – See valitsus esitas märkusi üksnes seoses kahe viimase küsimusega.

78. Järelikult tuleb kolmandale eelotsuse küsimusele vastata, et määrusega nr 1383/2003 ei ole vastuolus see, kui tolliametnikud edastavad määruse rakendamisel saadud informatsiooni adressaatidele, keda pole määruse artikli 9 lõikes 2 ja artikli 9 lõike 3 esimeses lõigus nimetatud, kohtu poolt määratud tunnistajate ülekuulamise või dokumentide edastamise käigus.

79. Mis puudutab intellektuaalomandi õiguse omanikku, siis ei ole tema õiguslik olukord oluliselt erinev tolliametnike omast. Kuigi – nagu ma juba märkisin – piirab määruse nr 1383/2003 artikli 12 esimene lõik talle tolli poolt edastatud andmete kasutamise võimalused nendega, mis on otsesõnu määruses sätestatud, seab viidatud sätte teine lõik andmete erineva kasutuse õiguspärasuse sõltuvusse selle liikmesriigi õigusnormidest, kus kaup asub, üldiselt selle riigi õigusest, kus asub kahtlasest kaubast teatanud toll.

80. Sellega avanevad uuesti kõik võimalused, kuna kasutada saab siseriiklikus õiguses ettenähtud valikuid, mis tulenevad kõigi kohtute menetlustest nii tsiviilasjades kui ka paralleelimpordi vastast võitlust käsitlevates asjades.

81. Euroopa Kohtu sõnul võib kaubamärgi omanik vaidlustada kolmandatest riikidest pärineva paralleelimpordi, kui tema kaubamärki kandvaid kaupu soovitakse tuua ühenduse territooriumile ilma tema otsese või vaikiva nõusolekuta. Sellele kaubale ei kehti kaubamärgi õiguste ammendumise teooria, mida kohaldatakse üksnes Euroopa majanduspiirkonnas. [21]

82. Järelikult, kui puudub kaubamärgi omaniku nõusolek, siis on tema õigusi rikutud. [22] Määrusega nr 1383/2003 võideldakse võltsitud ja piraatkauba vastu, mis rikub intellektuaalomandi õigusi; seetõttu ei ole arusaadav, miks nende õiguste omanik ei võiks kasutada tollilt saadud andmeid kaitsmaks oma õigusi teistes õiguskordades paralleelimpordi vastu.

83. Kokkuvõttes leian, et ka neljandale eelotsuse küsimusele tuleb eitavalt vastata nii, et määrusega nr 1383/2003 ei ole vastuolus see, kui selle artikli 9 lõigete 2 ja 3 alusel saadud informatsiooni kasutatakse menetluses, mis on algatatud kolmandatest riikidest pärineva paralleelimpordi takistamiseks, kui selline import rikub kaubamärgiõigust.

21 – 16. juuli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-355/96: Silhouette (EKL 1998, lk I-4799, punktid 18 ja 22–26) seoses 20. novembri 2001. aasta otsusega liidetud kohtuasjades C-414/99–C-416/99: Zino Davidoff ja Levi Strauss (EKL 2001, lk I-8691, punkt 47) ja 1. juuli 1999. aasta otsusega kohtuasjas C-173/98: Sebago ja Maison Dubois (EKL 1999, lk I-4103, punktid 17–20).

22 – 8. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-244/00: Van Doren + Q (EKL 2003, lk I-3051, punkt 26) ja 30. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-16/03: Peak Holding (EKL 2004, lk I-11313, punkt 36).

VI. Ettepanek

84. Esitatud kaalutluste alusel teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Rechtbank van koophandeli esitatud küsimustele, et:

1. Nõukogu 22. juuli 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1383/2003 teatavate intellektuaalomandi õiguste rikkumises kahtlustatavate kaupade suhtes võetava tollimeetme ja kõnealuseid õigusi rikkuvaks tunnistatud kaupade suhtes võetavate meetmete kohta artiklis 6 mainitud deklaratsioon ei ole formaalne tingimus, mis tuleb täita, et enne 1. juulit 2004 esitatud meetmetaotlusel oleks endiselt mõju.

2. Määrusega nr 1383/2003 ei ole vastuolus see, kui tolliametnikud edastavad määruse rakendamisel saadud informatsiooni adressaatidele, keda pole määruse artikli 9 lõikes 2 ja artikli 9 lõike 3 esimeses lõigus nimetatud, kohtu poolt määratud tunnistajate ülekuulamise või dokumentide edastamise käigus.

3. Määrusega nr 1383/2003 ei ole vastuolus see, kui selle artikli 9 lõigete 2 ja 3 alusel saadud informatsiooni kasutatakse menetluses, mis on algatatud kolmandatest riikidest pärineva paralleelimpordi takistamiseks, kui selline import rikub kaubamärgiõigust.